08/04/2022

Ξάνθη: Ο μοναδικός ναός στην Ελλάδα που είναι αφιερωμένος στον Ακάθιστο Ύμνο

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ξάνθης και Περιθεωρίου

Στην καρδιά της πανέμορφης παλιάς πόλης της Ξάνθης, με τα εναπομείναντα αρχοντικά και διατηρητέα κτίσματα, μάρτυρες της λαμπρής εποχής του καπνεμπορίου, μακριά από την τουριστική διαδρομή που συνήθως ακολουθούν οι περισσότεροι επισκέπτες, δεσπόζει μια γραφική πετρόχτιστη εκκλησία, μοναδική στην Ελλάδα, που σήμερα εορτάζει και πανηγυρίζει, καθώς τιμά την Παναγία του Ακαθίστου Ύμνου.

Το απόγευμα σε όλους τους ορθόδοξους χριστιανικούς ναούς θα ψαλεί ο Ακάθιστος Ύμνος, αυτό το αριστούργημα της βυζαντινής υμνογραφίας αφιερωμένο στην Υπεραγία Θεοτόκο. **Στην παλιά πόλη της Ξάνθης, ο ιερός ναός του Ακαθίστου Ύμνου αποτελεί το επίκεντρο του βυζαντινού εορτασμού με την προσέλευση δεκάδων πιστών στον περικαλλή ναό για να τιμήσουν το πρόσωπο της Θεοτόκου, βιώνοντας ταυτόχρονα τη μεγαλοπρέπεια της εξύμνησης της ενανθρώπισης του Θεού μέσω της Παναγίας.**

Ο ναός του Ακαθίστου Ύμνου Ξάνθης, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή του

στη δυτική πλευρά, εγκαινιάστηκε το 1861. Κατασκευάστηκε πάνω στα ερείπια ενός μικρότερου ναού που καταστράφηκε ολοσχερώς το 1829 από πυρκαγιά , η οποία ακολούθησε ενός μεγάλου σεισμού που είχε ισοπεδώσει τότε τα μεγαλύτερο μέρος της πόλης.

Εξαρχής ο ναός δεν ήταν αφιερωμένος στον Ακάθιστο Ύμνο αλλά στην Παναγία. Όπως εξηγεί, μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, **ο εφημέριος του ναού π. Θεολόγος Παπαϊωάννου «από το προσκλητήριο ενός γάμου του 1902 που διασώθηκε γνωρίζουμε ότι μέχρι τότε ο ναός ήταν αφιερωμένος στην Παναγία τη Γοργοεπήκοο**. **Δεν υπάρχουν μαρτυρίες που να μας πληροφορούν πότε ο ναός αφιερώθηκε στον Ακάθιστο Ύμνο**. Ε**ικάζουμε, ωστόσο, ότι αυτό μπορεί να έγινε μετά την απελευθέρωση της πόλης. Είναι ελάχιστα τα αρχεία και τα κειμήλια που διασώζονται κι αυτό γιατί τα Βουλγαρικά στρατεύματα κατοχής απογύμνωσαν το ναό από κάθε αντικείμενο αξίας όπως λειτουργικά σκεύη και εικόνες**. Οπότε, όποιες πληροφορίες υπάρχουν για την ιστορία του ναού τις έχουμε από προφορικές μαρτυρίες».

Η μεγάλη εφέστια εικόνα της Θεοτόκου που σώθηκε από την πυρκαγιά

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεγάλη εφέστια εικόνα της Θεοτόκου της Βρεφοκρατούσας που διασώθηκε από τη μεγάλη πυρκαγιά του 1829 και σήμερα βρίσκεται στο ξυλόγλυπτο προσκυνητάρι στην αριστερή πλευρά του ναού κοντά στο σολέα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των συντηρητών και μελετητών η εικόνα χρονολογείται από τον 14ο αιώνα μ.Χ., κατά άλλους από τον 16ο αιώνα μ.Χ. ωστόσο παρουσιάζει επιζωγραφίσεις που χρονολογούνται από τον 18ο αιώνα μ.Χ. Επίσης, πάνω στην εικόνα δεν υπάρχει ευδιάκριτη υπογραφή από την οποία να φαίνεται ποιος είναι ο αγιογράφος της.

Ο ναός του Ακάθιστου Ύμνου εντυπωσιάζει επίσης τον επισκέπτη με την αρχιτεκτονική του καθώς η πρώτη εντύπωση που δίνει από μακριά είναι ότι πρόκειται για ένα μοναστήρι αφού είναι περιτοιχισμένος με μια ιδιαίτερα εντυπωσιακή είσοδο κατασκευασμένη εξ ολοκλήρου από ξύλο. Όπως τονίζει ο π.Θεολόγος, με καταγωγή από τα Λιμενάρια της Θάσου, που υπηρετεί στο ναό περισσότερο από είκοσι χρόνια «όπως οι περισσότερες εκκλησίες που κατασκευάστηκε την οθωμανική περίοδο έτσι και αυτή είναι τρίκλητη Βασιλική χωρίς τρούλο. Να σημειωθεί πως εκείνη την εποχή οι οθωμανικές αρχές έδιναν άδειες για ανέγερση νέων ναών αλλά χωρίς τρούλο και χωρίς καμπαναριό. Για το λόγο αυτό και το καμπαναριό του ναού είναι πολύ μεταγενέστερο».

Πάνω από την κεντρική είσοδο του ναού μετά το νάρθηκα βρίσκεται μια άλλη

ανάγλυφη εικόνα της Θεοτόκου με επιγραφή χρονολόγησης της ανοικοδόμησης του ναού το έτος 1860.

Στο κεντρικό διάδρομο του ναού δεσπόζουν τέσσερις πολυέλαιοι. Ο μπρούτζινος ήρθε από την Οδησσό, ενώ ο μεγαλύτερος από τους τρεις, ο κρυστάλλινος, ήρθε από την Αυστρία όλοι με δαπάνες των εμπόρων και των καπνεμπόρων της Ξάνθης που διέμεναν κατά κύριο λόγο στα αρχοντικά της (παλιάς) πόλης στα μέσα του 19ου αιώνα.

Ο π. Θεολόγος σημειώνει πως πρόκειται για τον μοναδικό στην Ελλάδα μεγάλο ενοριακό ναό αφιερωμένο στην Ακάθιστο Ύμνο, ωστόσο έχουν καταγραφεί και ορισμένα μικρά ξωκλήσια.

Ανταπόκριση του Β. Λωλίδη για το ΑΠΕ/ΜΠΕ